PD-112 CV-19

M.A. Sanskrit (First Semester)

Examination, Dec.-2020

Paper-IV

Name/Title of Paper- Sahityashastra Evam Sondarya Shastra [Maximum Marks : 80

Time : Three Hours] [Minimum Pass Marks : 29

नोट :दोनों खण्डों से निर्देशानुसार उत्तर दीजिए। प्रश्नों के अंक उनके दाहिनी ओर अंकित हैं।

Note : Answer from both the Sections as directed. The figures in the right-hand margin indicate marks.

खण्ड / Section-A

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः :– 1x10=10

क. कः वकोक्ति सम्प्रदायाचार्यः।

ख. औचित्य विचार चर्चा केन विरचिता?

ग. काव्यप्रकाशस्थ मंगलाचरणे किनाम अलंकारः?

घ. मम्मटमते काव्यं कतिधा?

ङ. अक्यड.ग्यं किं स्मृतम्?

च. नाट्यशास्त्रं केन विरचितम्?

छ. चतुर्वेदांग सम्भवं कि नामास्ति?

ज. भरतमुनेः कति संख्याकाः शिष्या सन्ति?

झ. कतिधावृत्तयः वर्णिताः नाट्यशास्त्रे?

ञ. भित्तिकर्माणि निर्वृते केषां स्थापनं भवति?

2. अधस्तानाः प्रश्नाः साधनीयाः :– 2x5=10

क. आचार्य वामनस्य पश्चियो देयः।

ख. मध्यमकाव्यस्य लक्षणोदाहरणं प्रस्तुतव्यम्।

ग. नाट्यस्वरूपं सक्षेपेण निविच्यताम्।

घ. नाट्यगृह स्वरूपं स्पष्टयत।

ङ. नाट्यगृहपरिमाणं प्रकाशयन्तु।

खण्ड / Section-B

12x5=60

सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः–

3. राजशेखरस्य व्यक्तित्वं कृतित्वञ्च प्रतिपाद्यताम्।

अथवा

आचार्य मम्मटस्य पाण्डित्यं प्रकाशयन्तु।

4. काव्यप्रकाशदिशा काव्यप्रयोजनं विविच्यताम्।

अथवा

मम्मटदिशा काव्यभेदान् वर्णयन्तु।

5. अधस्तनेषु कावपि द्वौ व्याख्येयौ–

क. योऽयं भगवता सम्यग्ग्रथितो वेदसम्मितः।
नाट्यवेदः कथं व्रहमन्नुप्रन्नः कस्य वा कृते।।

ख. सर्वशास्त्रार्थ सम्पन्नं सर्वशिल्यप्रवर्तकम्।
नाट्याख्यं पंचमं वेदं सेतिहासं करोम्यहम्।।

ग. निहतेषु चं सर्वेषु विहनेषु सह दानवै।
सम्प्रहृष्य ततो वाक्यमाहुः सर्वे दिवौकसः।।

घ. ततः सह महेन्द्रेण सुरैः सर्वेश्चि सत्तमैः।
आगतस्त्वरितो द्रष्टुं द्रुहिणो नाट्यमण्डपम्।।

6. कमपि द्वयं व्याख्येयम्–

क. विकृष्टश्चतुरश्चश्च त्रयश्चश्चैव तु मण्डपः।
तेषा त्रीणि प्रमाणानि ज्येष्ठं मध्यं तथाऽवरम्।।

ख. अजू रजश्च लिक्षा यूका यवस्तथा।
अंगुलश्च तथा हस्तो दण्डश्चैव प्रकीर्तितः।।

ग. प्रेक्षागृहाणां सर्वेषां तस्मान्यध्यममिष्यते।
यस्मान्पाठ्यं च गेयं च तत्र क्षव्यतरं भवेत्।।

घ. अर्धछिन्ने भवेत्सूत्रे स्वामिनोमरणं ध्रुवम्।
त्रिभाग छिन्नया रज्ज्वा राष्ट्रकोपो विधीयते।

7. नाट्यशास्त्रस्य प्रयोजनं प्रतिपाद्यताम्।

अथवा

नाट्यशास्त्रसन्वन्धिनां विविध मतानां समीक्षा कार्या।